

POSTANOWIENIE

17 kwietnia 2026 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Karol Weitz

na posiedzeniu niejawnym 17 kwietnia 2026 r. w Warszawie

w sprawie z powództwa Miasta B.

przeciwko K. spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w W.

o zapłatę,

na skutek skarg kasacyjnych K. spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w W. i Miasta B.

od wyroku Sądu Apelacyjnego w Gdańsku

z 11 października 2023 r., I AGa 176/22,

- 1. odmawia przyjęcia do rozpoznania obu skarg kasacyjnych;**
- 2. znosi między stronami koszty postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

Cel wymagania przewidzianego w art. 398⁴ § 2 k.p.c. może być wobec tego osiągnięty tylko przez powołanie i uzasadnienie istnienia przesłanek o charakterze publicznoprawnym, które będą mogły stanowić podstawę oceny skargi kasacyjnej pod kątem przyjęcia jej do rozpoznania. Na tych jedynie przesłankach Sąd

Najwyższy może oprzeć rozstrzygnięcie w kwestii przyjęcia bądź odmowy przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

W niniejszej sprawie nie zachodzą przesłanki przyjęcia do rozpoznania skargi kasacyjnej powoda od wyroku Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 11 października 2023 r.

W uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący wskazał na występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego.

Zgodnie z utrwalonym poglądem judykatury Sądu Najwyższego przedstawienie okoliczności uzasadniających rozpoznanie skargi kasacyjnej ze względu na występujące w sprawie istotne zagadnienie prawne polega na sformułowaniu tego zagadnienia i wskazaniu argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen. Musi przy tym chodzić o zagadnienie nowe, dotychczas nierozpatrywane w judykaturze, które zarazem ma znaczenie dla rozpoznania wniesionej skargi kasacyjnej (por. postanowienia z dnia 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002, nr 1, poz. 11 i z dnia 11 stycznia 2002 r., III CKN 570/01, OSNC 2002, nr 12, poz. 151).

Istotność zagadnienia prawnego (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.) konkretyzuje się w tym, że w danej sprawie występuje zagadnienie prawne mające znaczenie dla rozwoju prawa lub znaczenie precedensowe dla rozstrzygnięcia innych podobnych spraw. Sąd Najwyższy wyjaśnił, że przedstawienie okoliczności uzasadniających rozpoznanie skargi kasacyjnej ze względu na przesłankę istotnego zagadnienia prawnego polega na sformułowaniu tego zagadnienia, wskazaniu przepisów prawa, na których tle zagadnienie to wyłoniło się, oraz zaprezentowaniu argumentacji jurydycznej uzasadniającej możliwość rozbieżnych ocen prawnych (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002, nr 1, poz. 11, z dnia 11 stycznia 2002 r., III CKN 570/01, OSNC 2002, nr 12, poz. 151, z dnia 24 maja 2016 r., I CSK 666/15, nie publ.).

Skarżący w skardze podniósł jako istotne zagadnienie prawne potrzebę rozstrzygnięcia i wyjaśnienia kwestii:

- „czy w razie podjęcia przez dłużnika w procesie o zasądzenie kary umownej obrony przed powództwem poprzez zgłoszenie wniosku (zarzutu) o miarkowanie tej kary na podstawie przepisu art. 484 § 2 k.c., opartego na rażącym

wygórowaniu kary umownej motywowanym brakiem wystąpienia szkody lub jej niewielkim rozmiarem, ciężar udowodnienia samego wystąpienia szkody (i to pozostającej w adekwatnym związku przyczynowym z inkryminowanym naruszeniem zobowiązania przez dłużnika) oraz ew. także jej konkretnej wysokości spoczywa na dochodzącym kary wierzycielu, chcącym zapobiec miarkowaniu tej kary przez sąd, czy też - jako okoliczności mające wykazywać spełnienie się przesłanek do żadanego przez dłużnika miarkowania kary ze względu na jej rażąco wygórowany charakter - to wyłącznie na pozwanym spoczywa ciężar udowodnienia bądź to braku szkody, bądź niewielkiego jej rozmiaru?"

Tymczasem w orzecznictwie Sądu Najwyższego utrwalony jest pogląd, że wyłączona jest możliwość całkowitego uchylenia obowiązku zapłaty kary w wypadku, kiedy wystąpiły przesłanki jej naliczenia. Taki wniosek płynie z przyznania dłużnikowi w art. 484 § 2 k.c. jedynie prawa żądania zmniejszenia kary, a nie całkowitego uwolnienia od jej zapłaty. Ponieważ jednak kara umowna jest niewątpliwie instytucją blisko spokrewnioną z odszkodowaniem, kwestia rozmiaru szkody doznanej przez wierzyciela stanowi podstawowy czynnik oceny w wypadku rozpoznawania wniosku o jej miarkowanie. Celem jakiemu służy możliwość miarkowania kary umownej jest usunięcie rażącej nierównowagi pomiędzy wysokością obciążającej dłużnika kary, ustalonej zgodnie z postanowieniami umownymi, a zakresem i dolegliwością skutków, jakie zdarzenia uprawniające do naliczenia kary spowodowały dla wierzyciela, zaś konieczność zapłacenia kary - dla dłużnika. Artykuł 484 § 2 k.c. przyznaje tzw. prawo sędziowskie do odpowiedniego zredukowania kary ustalonej zgodnie z umową stron i wskazuje kryteria, które należy wziąć pod uwagę. Są nimi wykonanie zobowiązania w znacznej części lub rażące wygórowanie kary. W ramach tych przesłanek bada się istnienie szkody oraz jej rozmiar, oceniany przy założeniu, że uprawnienie do naliczenia kary nie stanowi wystarczającej aksjologicznie podstawy do wzbogacenia się wierzyciela. Z uwagi na "słusznosciowy" aspekt miarkowania, ocena obydwu przesłanek miarkowania kary powinna następować z uwzględnieniem całokształtu stosunku umownego, w ramach którego została naliczona kara. Przyjmuje się więc, że rażąco wygórowanie kary należy ważyć mając na uwadze stosunek pomiędzy wysokością kary, a wartością zobowiązania

głównego, jak też długotrwałość, dolegliwość, istotność i konsekwencje naruszenia przez dłużnika obowiązków umownych. Nie bez znaczenia jest też to, czy intencją stron było wykorzystanie z uzasadnionych przyczyn represyjnego celu kary (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 18 grudnia 2018 r., IV CSK 491/17, LEX nr 2618489; z dnia 12 grudnia 2025 r., II CSKP 2149/22, nie publ.)

Z tych powodów również nie zachodzą przesłanki przyjęcia do rozpoznania skargi kasacyjnej pozwanej od wyroku Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 11 października 2023 r.

W sprawie nie występuje bowiem istotne zagadnienie prawne, na które powołuje się pozwana, związane z kwestią, „czy zmiana sposobu wykonania określonego obowiązku umownego (w następstwie odtworzenia zgodnego zamiaru stron zgodnie z art. 65 § 2 k.c.) skutkuje automatycznie modyfikacją postanowienia umownego zastrzegającego karę umowną względem tego obowiązku, które to postanowienie w autonomiczny sposób (inny niż wynik wykładni zgodnego zamiaru stron, nie mniej jednak błędny – tj. uniemożliwiający naliczenie kary umownej) kształtowało przesłankę zastosowania tej kary, a to wszystko w ramach specyficznego stosunku prawnego jaki wynika z umowy w sprawie zamówienia publicznego, gdzie to wyłącznie zamawiający publiczny redaguje wszelką dokumentację, w tym samą umowę? Innymi słowy – czy rezultat wykładni zgodnego zamiaru stron co do sposobu realizacji danego obowiązku powinien skutkować konwalidacją, a przez to niekorzystną modyfikacją podstaw zakresu odpowiedzialności kontraktowej wykonawcy zamówienia publicznego co do obciążających go kar umownych?”

Pozwana w skardze kasacyjnej nie wykazała także występowania innej przesłanki przedsądu w postaci oczywistej zasadności skargi. W judykaturze Sądu Najwyższego zgodnie przyjmuje się, że oczywista zasadność skargi kasacyjnej oznacza, że dla przeciętnego prawnika podstawy wskazane w skardze *prima facie* zasługują na uwzględnienie. Sytuacja taka w szczególności istnieje wtedy, gdy bez wątplenia wystąpiły uchybienia, na które powołuje się skarżący, lub gdy jest pewne, że miały one wpływ na treść zaskarżonego orzeczenia albo podniesione zarzuty oczywiście uzasadniają wniesiony środek zaskarżenia. Pamiętać przy tym trzeba, że oczywiste jest to, co jest widoczne bez potrzeby głębszej analizy, czy

przeprowadzenia dłuższych badań lub dociekań. Skarżący musi zatem wykazać, że wyrok zapadł z oczywistym, rażącym naruszeniem przepisów prawa lub podstawowych zasad obowiązujących w praworządnym państwie, widocznym na pierwszy rzut oka, bez konieczności przeprowadzenia bardziej szczegółowej analizy (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 18 czerwca 2008 r., III CSK 110/08, nie publ.).

Bliższa analiza uzasadnienia wniosku nie pozwala jednak na stwierdzenie, że skarga kasacyjna w niniejszej sprawie jest – w powyższym rozumieniu – oczywiście uzasadniona.

Należy także zauważyć, że między twierdzeniem skarżącej, iż w sprawie występuje istotne zagadnienia prawne oraz że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona zachodzi wewnętrzna sprzeczność. Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 25 kwietnia 2008 r., III CSK 64/08 (nie publ.) wyjaśnił, że powoływanie się na oczywistość skargi i konieczność dokonania wykładni prawa wzajemnie się wyklucza. Taki sposób konstruowania skargi kasacyjnej jest pozorowaniem występowania w sprawie okoliczności publicznoprawnych, w oparciu o które Sąd Najwyższy dokonuje oceny na podstawie art. 398⁹ k.p.c.

Z tych wszystkich względów należało odmówić przyjęcia obu skarg kasacyjnych do rozpoznania (art. 398⁹ § 2 k.p.c.).

O kosztach postępowania kasacyjnego orzeczono na podstawie art. 100 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 oraz art. 398²¹ k.p.c.

Karol Weitz

[SOP]